

Avloppsdirektivet

Datum 2025-11-26 Hjälmardagen

Ett nytt avloppsdirektiv

Direktivet är ett av de viktigaste verktygen EU har på vattenområdet och det reglerar kvalitetskrav på avloppsvatten från tätorter.

Det gamla direktivet är från 1991. I Sverige är bestämmelserna införda genom miljöbalken, vattentjänstlagen och föreskrifter från Naturvårdsverket.

Revidering av direktivet har pågått flera år. Under slutet av 2024 röstades det reviderade avloppsdirektivet igenom och **det trädde officiellt i kraft den 1 januari 2025.**

Naturvårdsverket har fått ett regeringsuppdrag **att föreslå författningsändringar som ska presenteras i slutet av januari 2026.**

Senast den 31 juli 2027 ska direktivet vara infört i svensk lagstiftning. Bestämmelserna gäller först när detta arbete slutförts.

EU direktiv 2024/3019 – 35 st artiklar

Artikel 1 – Innehåll

Artikel 2 - Definitioner

Artikel 3 – Ledningsnät och beräkning av belastning i en tätort

Artikel 4 – Individuella system

Artikel 5 – Integrerade förvaltningsplaner för avloppsvatten från tätbebyggelsen

Artikel 6 – Sekundär rening

Artikel 7 – Tertiär rening

Artikel 8 – Kvantitativ rening

Artikel 9 – Utökad producentansvar

Artikel 10 – Minimikrav för producentansvarsorganisationer

Artikel 11 - Energinutralitet

Artikel 12 – Gränsöverskridande samarbete

Ikraftträdande 1 augusti 2027

Artikel 13 – Lokala klimutförhållanden

Ikraftträdande 1 augusti 2027

Artikel 14 – Individuella system

Artikel 15 – Återanvändning av vatten och utsläpp av avloppsvatten

Artikel 16 – Biologiskt nedbrytbart icke-hushållsvatten

Artikel 17 – Övervakning av avloppsvatten

Artikel 18 – Riskbedömning och riskhantering

Artikel 19 – Tillgång till sanitet

Artikel 20 – Slam och resursåtervinning

Artikel 21 - Övervakning

Artikel 22 – Information om övervakning av genomförandet

Artikel 23 – Nationellt genomförande-program

Artikel 24 – Information till allmänheten

Artikel 25 – Tillgång till rättslig prövning

Artikel 26 – Ersättning

Artikel 27 – Utövande av delegering

Artikel 28 – Kommittéförfarande

Artikel 29 – Sanktioner

Artikel 30 – Utvärdering

Artikel 31 - Översyn

Artikel 32 – Upphävande och övergångsbestämmelser

Artikel 33 – Införlivande
Senast den 31 juli 2027

Artikel 34 – Ikraftträdande och tillämpning
Ikraftträdande den 1 januari 2025

Artikel 35 – Adressater
Medlemsstaterna

Nya slags regleringar

- **Krav på rening av mikroföroreningar**
(avancerad rening, läkemedelsrening, kvartär rening)
- **Utökad producentansvar**
- **Krav på rening av kväve utan några undantag**
- **Kontroll av växthusgaser**
- **Kontroll av smittförande organismer**
- **Krav på energineutralitet och cirkularitet**
- **Ändring av tätortsbegreppet**
(reningsverk för minst 1 000 pe får krav)
- **Krav på information till allmänheten**

Krav på rening av mikroförroreningar (avancerad rening, läkemedelsrening, kvartär rening)

Alla reningsverk om minst 150 000 pe (ca 15 reningsverk i Sverige)

- minst 80 % reduktion av vissa reglerade ämnen
- direktivets krav på implementering, etappvis till senast 2045
  - 20 % (3 av 15) senast 2033
  - 60 % (9 av 15) senast 2039
  - 100 % (15 av 15) senast 2045

Skebäcks reningsverk kommer att få krav på avancerad rening

Reningsverk för tätorter om minst 10 000 pe

- risk/bedöms för rening för utsläpp till känsliga områden senast 2030
- okänt antal reningsverk i Sverige

Övriga avloppsanläggningar ska klara kraven utifrån miljöns behov

- kan avse anläggningar för små tätorter, men än så länge mindre troligt i praktiken

Utsläppskontroll av mikroföroreningar

Analysera ämnena i

- **kategori 1** (lättrenade ämnen):

- amisulprid, carbamazepine, citalopram, clainthromycin, diklofenac, hydrochlorothiazide, metoprolol och venlafaxine

- **kategori 2** (svårrenade ämnen):

- benzotriazole, vandesartan, irbesartan, och en blandning av 4-methylbenzotriazole och 5-methyl-benzotriazole

Antalet valda ämnen ska vara:

- från kategori 1 två ggr fler än från kategori 2.
- totalt antal minst 6 stycken.

Medelvärdet på reduktionen av varje utvalt enskilt ämne ska ingå i beräkningen av reningskravet på 80 % total reduktion

Utsläppskontroll görs med **två prov per månad**

Utökad producentansvar för rening av mikroföroreningar

- producenter av *läkemedel* och *kosmetika* som sätter vissa angivna substanser på marknaden ska betala för reningen av dessa
  - importörer och distributörer är också producenter

- ersättningsnivå på minst 80 procent
  - full kostnadstäckning (inkluderar investerings- och driftskostnader)
  - även driftkostnader för redan införd rening om som krävs enligt direktivet och även vissa investeringskostnader (motiv nr 15)
- regelverk och organisation utformas nationellt
  - producenterna ska inrätta särskilda producentansvarsorganisationer

Krav på rening av fosfor

Alla reningsverk om minst 1 50 000 pe

- alltid minst 90 % reduktion eller högst 0,5 mg fosfor/liter (årsmedel)

Reningsverk för tätorter om minst 10 000 pe

- risk/bedömsbedömning 2027 för rening av utsläpp till fosforkänsliga områden
- minst 87,5 % reduktion eller högst 0,7 mg fosfor/liter (årsmedel)

Övriga avloppsanläggningar ska klara kraven utifrån miljöns behov

- **svenska reningsverk för tätorter om minst 2 000 pe klarar redan kraven**
- kan avse reningsverk för tätorter och hussamlingar om färre än 2 000 pe

Krav på rening av kväve...

Alla reningsverk om minst 150 000 pe

- alltid minst 80 % reduktion eller högst 8 mg kväve/liter (årsmedel)

Hänsyn till kalla avloppsvatten

- provresultat när temperaturen på avloppsvattnet efter den biologiska reningen understiger +12 °C räknas inte med om miljön inte tar skada

Hänsyn till kväveretention får tas, men...

- max 20 år räknat från direktivets ikraftträdande, på villkor att reningsverket/medlemsstaten tidigare har fått tillgodoräkna sig retentionen, retentionens storlek kan verifieras, det tar minst 1,5 år för kvävet att nå Östersjö, miljön på vägen till det kvävekänsliga området inte påverkas negativt

... i praktiken försvinner retentionshänsynen vid nästa tillståndsprövning

...forts krav på rening av kväve

I dag har Skebäck bara ammoniumkväve (NH_4^+) reningskrav eftersom **verket i dag får tillgodoräkna retentionen till Östersjö.**

Retention =

På väg till haven sker en **naturlig minskning av växtnäringen i vattendragen**, det kallas retention.

EU avloppsdirektivet innebär **att Skebäck kommer att få totalkväve krav.** Denna nya villkor kräver **förmodligen ombyggnation av biosteget.**

Krav på utsläppskontroll av växthusgaser

- Alla reningsverk > 10 000 pe ska övervaka utsläpp av åtminstone
  - **CH₄ (metan), N₂O (lustgas), CO₂ (koldioxid)**
  - **Övervakning ska ske direkt från när det svenska regelverket träder i kraft**
- Övervakning kan göras genom mätning, beräkning eller modellering, det som anses mest passande
  - Kommissionen kommer ta fram implementerade akter för att säkerställa gemensamma metoder för att mäta, uppskatta och/eller modellera direkta och indirekta växthusgasutsläpp.
- Övervakade **data ska rapporteras nationellt** från och med 2030
- Övervakade data ska rapporteras på årsbasis till allmänheten omräknat till CO₂e

Övervakning av avloppsvatten

- Medlemsstaterna ska inrätta ett nationell system för samarbete och samordning mellan behöriga myndigheter med ansvar för folkhälsa och behöriga myndigheter med ansvar för rening av avloppsvatten när det gäller följande
  - Identifiering av relevanta folkhälsoparametrar ska övervakas i inflödet till avloppsreningsverk
    - **SARS-CoV-2-virus och dess varianter**
    - **poliovirus**
    - **influensavirus**
    - **nya patogener**
    - **andra folkhälsoparametrar**
- Övervakning av **antimikrobiell resistens** tätorter >100 000 pe

Krav på cirkularitet

Medlemsstaterna ska uppmuntra återvinning av värdefulla resurser.

Slammets resurser ska användas enligt avfallshierarkin

- återanvändningskrav för fosfor i slam och avloppsvatten

Revaq och Pyrolys (slambiokol)

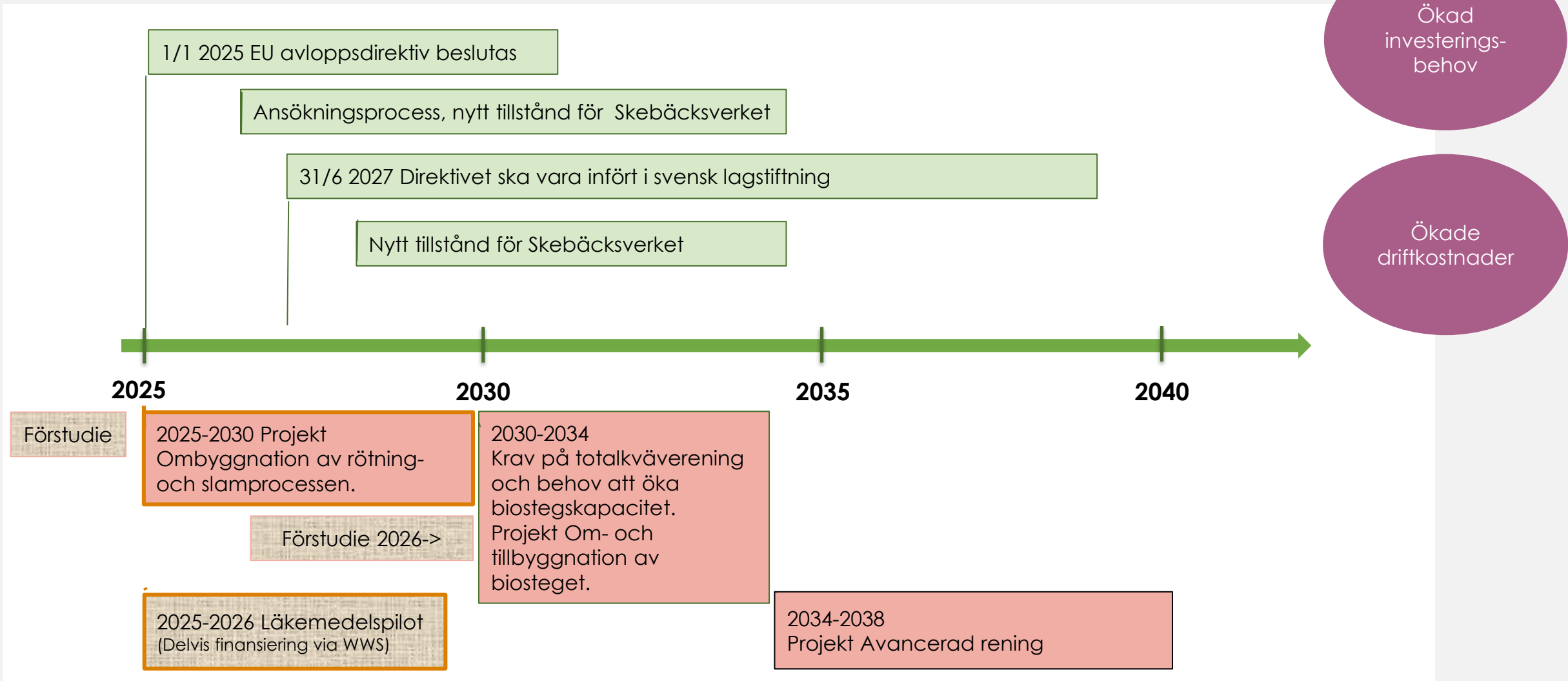
- senast 2033 ska EU-kommissionens utvärdera möjligheten att **kräva motsvarande för kväve**

Möjlighet till kväveåtervinning?

Sverige ska systematisk uppmuntra återanvändning av avloppsvatten från alla relevanta reningsverk. Nationella regler behövs.

Möjlighet att använda avloppsvatten till bevattning?

Hur EU direktivet kommer att påverka på Skebäcks framtidsplaner

Mer information finns på Svenskt Vattens hemsida

Avloppsdirektivet

Avloppsdirektivet trädde i kraft den 1 januari 2025. Arbetet med att införa direktivets bestämmelser i nationell lagstiftning är i uppstartsfasen. Senast den 31 juli 2027 ska arbetet vara färdigt.

Vanliga frågor och svar

Våra experter har sammanställt svar på de vanligaste frågorna om det reviderade avloppsdirektivet.

[FÅ SVAR AV EXPERTERNA →](#)

Preliminär överenskommelse om det reviderade prioämnesdirektivet

Prioämnesdirektivet reglerar gränsvärden (så kallade miljökvalitetsnormer) i vattenförekomster för föroreningar som har skadlig påverkan i vattenmiljön.

Den 23 september 2025 nåddes **en preliminär överenskommelse** mellan EU:s ministerråd och EU-parlamentet om det reviderade prioämnesdirektivet.

Några exempel på förändringar i det preliminära prioämnesdirektivet:

- Flera läkemedel läggs till i direktivet
- Även PFAS25 läggs till (PFAS24 + trifluorättiksyra (TFA), där dessa 25 PFAS ska summeras som PFOA-ekvivalenter).
- Ett antal ämnen som finns med i direktivet sedan tidigare får striktare gränsvärden.
- Några ämnen anses inte längre relevanta och tas bort
- Rapportering ska förbättras
- Effektbaserad övervakning ska också börja nyttjas

Den preliminära överenskommelsen **måste nu godkännas** av EU:s ministerråd och EU-parlamentet innan den formellt kan antas och träda i kraft. Medlemsstaterna måste **införliva direktivet i nationell lagstiftning senast den 21 december 2027** och de har sedan **fram till år 2039 på sig att uppnå överensstämmelse** med de nya miljökvalitetsnormerna.

Kontaktuppgifter

Tiina Kluge
Strateg

Örebro kommun, Teknik- och serviceförvaltningen,
VA verksamhet, Reningsverket

019-21 19 43, 070-615 1943
tiina.kluge@orebro.se

